

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMUS

2018-09-07 Nr. 4D-2018/1-748
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Marijampolės pataisos namų (toliau vadinama ir – Marijampolės PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant pateiktą skundą.

2. Skunde Pareiškėjas nurodo:

„Skundas dėl Marijampolės PN atsakymo Nr. 20/07-687. [...] buvau laikomas baudos izoliatoriuje nuo 2018-03-19 iki 2018-03-29 ir 2018-03-22 buvo sudaryta galimybė apsipirkti parduotuvėje, išskyrus maisto produktus. Apie 10 val. 2018-03-29 baiginėjosi baudžiamos paros [...], parašiau prašymą leisti apsipirkti maisto produktų, papildomai užpildžiau reikiamą prašymo formą 8.00 val., kaip priklausau, nes žinojau, kad spėsiu apsipirkti. [...] soc. darbuotojas grąžino man prašymą ir kitą prašymo formą, nurodė, kad direktoriaus pavaduotojas uždraudė pirkti man maisto produktus (matosi pagal spaudus). [...] žinojau, kad man nebus sudaryta galimybė apsipirkti savo būryje, nes apsipirkimas buvo prieš dieną, t. y. trečiadienį, o aš grįžau ketvirtadienį. [...] parašiau skundą KD [Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos] su prašymu išnagrinėti skundo aplinkybes atidžiai. Skundas pripažintas pagrįstu ir grąžintas nagrinėti iš naujo Marijampolės PN, dabar vėl gavau atsakymą, kuriame nurodoma, kad turėjau kreiptis su prašymu savajame [...] būryje, neva parduotuvės prekės dalinamos nuo 11.00 val. [...] aš kreipiausi su prašymais baudos izoliatoriuje ir su skundu [...] būryje, bet mane buvo nutarta nubausti. [...] visas užsakytas prekes užbraukė ir pastatė savo spaudą Zenonas Kunca [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėjas su 2018 m. birželio 6 d. Skundu Seimo kontrolieriui pateikė 2018-03-29 prašymą apsipirkti parduotuvėje, adresuotą Marijampolės PN direktoriui. Šiame prašyme nurodytos prekės, kurias Pareiškėjas norėjo įsigyti, prašyme taip pat matoma, jog visi prekių pavadinimai yra užbraukti ir įspaustas direktoriaus pavaduotojo Z. Kuncos spaudas.

5. Pareiškėjas su 2018 m. birželio 6 d. skundu Seimo kontrolieriui pateikė 2018-03-29 prašymą, adresuotą Marijampolės PN direktoriui, kuriame prašoma: „[...] leisti apsipirkti maisto

produktų, kadangi 29 d. apie 10.00 val. baigiasi mano sulaikymo terminas, o soc. darbuotojas pateikė prašymų formą apsiprekinimui [...]. [...] noriu nusipirkti šiek tiek maisto ir kad jis man būtų įteiktas prieš grįžtant į lokalinį sektorių, arba leista apsipirkti grįžtant į lokalinį sektorių, nes būsiu vedamas vis tiek pro parduotuvės patalpas“; prašyme taip pat matomas direktoriaus pavaduotojo Z. Kuncos spaudas su įrašu: „Neleisti“.

6. Seimo kontrolierius 2018 m. liepos 19 d. raštu Nr. 4D-2018/1-748/3D-1966 kreipėsi į Marijampolės PN, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. rugpjūčio 7 d. Seimo kontrolierius gavo 2018 m. rugpjūčio 6 d. Marijampolės PN raštą Nr. 9/07-9/21. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

6.1. „[...] Pareiškėjas 2018-03-29, atlikdamas paskirtą bausmę kamerų tipo patalpose, kreipėsi į Marijampolės pataisos namų administraciją su prašymu apsipirkti parduotuvėje maisto prekių. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 145 straipsnio 1 dalimi, nuteistiesiems, atliekantiems bausmę kamerų tipo patalpose, neleidžiama apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje, išskyrus higienos reikmenų įsigijimą, turėti maisto produktų ir kitų Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse nurodytų daiktų, todėl prašymas nebuvo tenkinamas ir grąžintas nuteistajam, paaiškinant, dėl kokių priežasčių“;

6.2. „[...] Pareiškėjas dėl nesudarytų sąlygų apsipirkti kreipėsi į Marijampolės pataisos namus 2018-03-30 skundu Nr. 49/07-469 (pridedama). Pareiškėjui 2018-04-06 raštu Nr. 20/07-423 buvo pateiktas atsakymas į minėtą skundą (pridedama).

Taip pat Pareiškėjas dėl nesudarytų sąlygų apsipirkti kreipėsi į Kalėjimų departamentą prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018-04-13 skundu Nr. 2G-1280, todėl įstaiga gavo Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – KD) 2018-05-14 raštą Nr. 2S-1554 „Dėl nuteistojo X skundo“ (pridedama). Gavus šį raštą, Pareiškėjui 2018-05-28 raštu Nr. 20/07-687 buvo pateiktas papildomas atsakymas į jo pateiktą skundą (pridedama)“;

6.3. „[...] vadovaujantis Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 77 punktu, įstaigoje siekiama užtikrinti, kad kiekvienas nuteistasis dienotvarkėje nustatytu laiku galėtų apsipirkti įstaigos parduotuvėje ne rečiau kaip kartą per savaitę, tame tarpe, ir Pareiškėjas. Kiekvieną mėnesį yra sudaromas nuteistųjų apsipirkimo parduotuvėje grafikas, diferencijuojant pagal nuteistųjų būrius, užtikrinant nuteistųjų teisę apsipirkti kartą savaitėje“;

6.4. „[...] Pareiškėjas, nuo 2018 m. kovo 19 d. iki 2018 m. kovo 29 d. bausmę atliko kamerų tipo patalpose, todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 145 straipsnio 1 dalimi, nuteistiesiems, atliekantiems bausmę kamerų tipo patalpose, neleidžiama apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje, išskyrus higienos reikmenų įsigijimą, turėti maisto produktų ir kitų Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse nurodytų daiktų“;

6.5. „[...] Marijampolės PN nuteistųjų prašymai apsipirkti parduotuvėje yra saugomi, vadovaujantis Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 79 punkto reikalavimais, t. y. prašymas, kuris yra patenkinamas, įsiuvas į nuteistojo asmens bylą. Nuteistųjų prašymai, kurie nėra tenkinami, grąžinami nuteistiesiems ir paaiškinama žodžiu, dėl kokių priežasčių prašymas netenkinamas; jei nuteistasis prašo raštiško atsakymo, tai parengiamas atsakymas“;

6.6. 2018-04-06 Marijampolės PN raštu Nr. 20/07-423 Pareiškėjui paaiškinta: „[...] jūs nurodytu metu nuo 2018-03-19 d., iki 2018-03-29 d. atlikinėjote paskirtą nuobaudą 10 parų. Nors ir buvote baudos izoliatoriuje, tačiau jūs priklausėte [...] nuteistųjų būriui ir jums galiojo tvarka apsipirkimo kaip ir minėtame būryje, t. y. turėjote teisę apsiprekinėti tik baigus atlikti skirtą jums nuobaudą ir parėjus toliau atlikinėti bausmę būryje. Be to, visą apsiprekinimo tvarką jums žodžiu pateikė specialistas, atsakingas už [...] būrį, todėl visa informacija jau prieš rašant šį skundą buvo išsamiai suteikta“;

6.7. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD) 2018 m. gegužės 14 d. raštu Nr. 2S-1554 Marijampolės PN direktoriui pateikta išvada: „[...] KD surinkęs su pareiškėjo skundu susijusių dokumentinę medžiagą, nustatė, kad Marijampolės PN pateiktame 2018-04-16 atsakyme Nr. 20/01-423 dėl apsipirkimo įstaigoje tvarkos

nenurodytas teisinis reguliavimas, nenurodyta, dėl kokių priežasčių pareiškėjas negalėjo apsipirkti jo skunde (reg. Nr. 49/07-469) nurodytą savaitę [...]. [...] prašome pakartotinai išnagrinėti pareiškėjo 2018-03-30 skundą (reg. Nr. 49/07-469), adresuotą Marijampolės PN, ir apie skundo nagrinėjimo rezultatus informuoti pareiškėją“;

6.8. Marijampolės PN 2018-05-28 raštu Nr. 20/07-687 Pareiškėjui pateikta ši informacija: „papildomai atsakydami į Jūsų skundą dėl draudimo apsiprekinimo KTP šių metų kovo 29 d., 10 val., [...] pasibaigus nuobaudos atlikimo laikui buvote paleistas atlikti tolimesnės bausmės į anksčiau paskirtą [...] nuteistųjų būrį. Prieš išvedant iš KTP paprašėte būti apiprekinamas, tačiau tai nebuvo atlikta. Atsakant galime patikslinti informuojant, kad KTP minėtą dieną apsipirkimas pagal administracijos patvirtintą „Nuteistųjų apsiprekinimo paruošimo grafiką“ pradedamas nuo 11.00 valandos. Kadangi jus paleido 10.00 val., tai ir nebuvo suteikta galimybė apsiprekinimo. Vadovaujantis Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo (2017-11-29 redakcija) 77 p., turėjote teisę, parėjus į anksčiau minėtą [...] nuteistųjų būrį, parašyti prašymą dėl papildomo apsiprekinimo savo būrio Socialinės reabilitacijos skyriaus specialistui išdėstant visas minėtas aplinkybes ir tikrai būtumėte gavę galimybę apsiprekinimo. Tačiau jūs to nepadarėte [...].“

7. Seimo kontrolierius 2018 m. liepos 19 d. raštu Nr. 4D-2018/1-748/3D-1967 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. rugpjūčio 6 d. Seimo kontrolierius gavo 2018 m. rugpjūčio 2 d. KD raštą Nr. 1S-2657. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

7.1. „[...] pareiškėjas pirmiau minėtu klausimu kreipėsi į KD 2018-04-13 skundu. KD, susipažinęs su nuteistojo skundu, raštu įpareigojo Marijampolės PN administraciją iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo skundą ir jį apie tai informuoti (2018-05-14 raštas Nr. 2S-1554). 2018-06-04 KD pakartotinai buvo gautas pareiškėjo skundas tuo pačiu klausimu. Pareiškėjui buvo paruoštas atsakymas – 2018-07-02 raštas Nr. 1S-2074. [...]“;

7.2. 2018-07-02 KD raštu Nr. 1S-2074 Pareiškėjui paaiškinta: „[...] Pažymime, kad, Marijampolės PN administracijos teigimu, Jūsų užregistruoto prašymo blanko nebuvo, todėl Jums nebuvo sudaryta galimybė apsipirkti įstaigoje esančioje paruošimo vietoje. Atkreiptinas dėmesys, kad, išanalizavus su Jūsų skunde nurodytomis aplinkybėmis susijusią dokumentinę medžiagą, nenustatyta faktinių aplinkybių, įrodančių, jog Marijampolės PN administracijai pateikėte prašymą dėl galimybės apsipirkti įstaigoje esančioje paruošimo vietoje. [...]“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

92 straipsnis. „Nuteistųjų teisė apsipirkti pataisos įstaigos paruošimo vietoje“ – „1. Nuteistieji turi teisę už asmeninėse sąskaitose turimus pinigus apsipirkti pataisos įstaigos paruošimo vietoje – įsigyti maisto produktų, būtiniausių reikmenų ir kitų daiktų“;

145 straipsnis. „Nuteistųjų laikymo sąlygos kamerų tipo patalpose“ – „1. Nuteistieji, atliekantys šio Kodekso 142 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą nuobaudą, kamerų tipo patalpose laikomi po vieną, o jeigu nėra tokios galimybės, – po du ir į darbą nevedami. Perkelti į kamerų tipo patalpas nuteistieji neturi teisės gauti pasimatymų, smulkiųjų paketų, siųsti laiškus (išskyrus atvejus, kai jie įgyvendina šio Kodekso 100, 109 ir 183 straipsniuose nurodytas teises), taip pat paskambinti telefonu. Jiems neleidžiama apsipirkti pataisos įstaigos paruošimo vietoje, išskyrus higienos reikmenų įsigijimą, turėti maisto produktų ir kitų Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse nurodytų daiktų. [...]“;

183 straipsnis. „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų

veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...].“

9. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

3 *straipsnis* „*Viešojo administravimo principai*“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) *nepiktnaudžiavimo valdžia*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 6) *efektyvumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis; [...] 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. [...].“

10. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymas.

2 *straipsnis*. „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos - 1. *Biurokratizmas* – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...].“

11. Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2011 m. kovo 3 d. įsakymo Nr. V-82 „Dėl Pataisos įstaigų įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ (redakcija, galiojusi nuo 2017-12-20 iki 2018-07-10) (toliau vadinama – PIVTT):

77 *punktas* – „Pataisos įstaigos direktorius privalo užtikrinti, kad kiekvienas nuteistasis dienotvarkėje nustatytu laiku galėtų apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje ne rečiau kaip kartą per savaitę“;

79 *punktas* – „Nuteistuosius, bausmę atliekančius kalėjų kameroje, pataisos namų ir laisvės atėmimo vietų ligoninės kamerų tipo patalpose, maisto produktais, būtiniausiais reikmenimis ir kitais daiktais gali aprūpinti ir pataisos įstaigos personalas. Šiuo tikslu kiekvienam nuteistajam, turinčiam teisę apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje, išduodamas prašymo blankas (20 priedas), kurį nuteistasis užpildo ir atiduoda personalui. Darbuotojas, gavęs prašymą, patikrina pataisos įstaigos buhalterijoje nuteistojo asmeninės sąskaitos likutį, taip pat nustato, ar įvykdžius nuteistojo prašymą nebus viršyta pinigų suma, už kurią nuteistajam leidžiama per mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje. Nupirkto prekės įteikiamos nuteistajam. Šis pasirašo prašyme, kuris įsiuvas į nuteistojo asmens bylą.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

12. Vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-143-2876/2011, nurodė:

„Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti *objektyviais* duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai [...]“

13. LVAT 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį Kalėjų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį Kalėjų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas).“

Tyrimo išvados

14. Pareiškėjas Seimo kontrolieriui skundėsi, kad Marijampolės PN administracija netinkamai išnagrinėjo jo 2018-03-29 skundą (Marijampolės PN registruotą 2018-03-30, Nr. 49/07-469) ir 2018-04-06 raštu Nr. 20/07-423 pateikė jam netinkamą atsakymą. Skunde taip pat buvo rašoma, jog po KD įpareigojimo pakartotinai ištirti Pareiškėjo 2018-03-29 skundą Marijampolės PN administracija netinkamai jį išnagrinėjo.

15. Nagrinėdamas pareiškėjų skundus KD ir jam pavaldžios įstaigos, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs. Pažymėtina, kad LVAT, atskleisdamas objektyvumo principo turinį, 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje konstatavo, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y., ir KD, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai.

16. Skundo tyrimo metu nustatyta:

16.1. nuo 2018-03-19 iki 2018-03-29 Pareiškėjas atliko paskirtą bausmę Marijampolės PN kamerų tipo patalpose;

16.2. Pareiškėjas skunde nurodė: „[...] žinojau, kad man nebus sudaryta galimybė apsipirkti savo būryje, nes apsipirkimas buvo prieš dieną, t. y. trečiadienį (2018-03-28), o aš grįžau ketvirtadienį (2018-03-29). [...]“ (šios pažymos 2 punktas), todėl 2018-03-29 pateikė prašymą apsipirkti parduotuvėje, adresuotą Marijampolės PN direktoriui. Šiame prašyme buvo nurodytos prekės, kurias Pareiškėjas norėjo įsigyti; prašyme matoma, jog visi prekių pavadinimai yra užbraukti ir išpaustas direktoriaus pavaduotojo Z. Kuncos spaudas (šios pažymos 4 punktas); 2018-03-29 jis taip pat pateikė Marijampolės PN direktoriui adresuotą prašymą, kuriame prašė leisti nusipirkti maisto produktų (šios pažymos 5 punktas); šiame prašyme taip pat yra direktoriaus pavaduotojo Z. Kuncos spaudas su įrašu: „Neleisti“;

16.3. kaip nustatyta BVK 183 straipsnyje, bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui, kuris skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos.

Pareiškėjas pasinaudojo BVK jam suteikta teise ir 2018-03-29 kreipėsi su skundu į Marijampolės PN administraciją, prašydamas paaiškinti, kodėl jam nebuvo suteikta galimybė apsipirkti Marijampolės PN parduotuvėje, pasibaigus bausmės laikui. Marijampolės PN išnagrinėjo Pareiškėjo skundą ir 2018-04-06 raštu Nr. 20/07-423 pateikė atsakymą, informuodami: „[...] jūs nurodytu metu nuo 2018-03-19 d. iki 2018-03-29 d. atlikinėjote paskirtą nuobaudą 10 parų. Nors ir buvote baudos izoliatoriuje, tačiau jūs priklausėte [...] nuteistųjų būriui ir jums galiojo tvarka apsipirkimo kaip ir minėtame būryje, t. y. turėjote teisę apsiprekinėti tik baigus atlikti skirtą jums nuobaudą ir parėjus toliau atlikinėti bausmę būryje. Be to, visą apsiprekinimo tvarką jums žodžiu pateikė specialistas, atsakingas už [...] būrį, todėl visa informacija jau prieš rašant šį skundą buvo išsamiai suteikta“ (šios pažymos 6.6 punktas);

16.4. BVK 183 straipsnio 2 dalyje reglamentuota, jog bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami KD direktoriui, kuris skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per 20 darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos.

Pareiškėjas su skundu kreipėsi į KD direktorių, pasinaudodamas BVK 183 straipsnyje jam suteikta teise, ir apskundė Marijampolės PN administracijos 2018-04-06 jam pateiktą atsakymą Nr. 20/07-423 (dėl netinkamai išnagrinėto skundo). KD, atlikęs Pareiškėjo skundo tyrimą, 2018-05-14 rašte Nr. 2S-1554 konstatavo, jog Marijampolės PN 2018-04-06 raštu Nr. 20/07-423 pateiktame atsakyme dėl apsipirkimo įstaigoje tvarkos nenurodytas teisinis reglamentavimas, nepaaiškinta, dėl kokių priežasčių Pareiškėjas negalėjo apsipirkti jo skunde nurodytą savaitę, bei įpareigojo Marijampolės PN administraciją pakartotinai išnagrinėti Pareiškėjo 2018-03-29 skundą (Marijampolės PN registruotą 2018-03-30, Nr. 49/07-469) ir pateikti Pareiškėjui išsamų atsakymą. Pažymėtina, jog Seimo kontrolierius, įvertinęs Marijampolės PN administracijos 2018-04-06 pateikto Pareiškėjui atsakymo Nr. 20/07-423 turinį, sutinka su KD pateikta išvada, jog buvo pateiktas neišsamus ir neatitinkantis teisės aktų reikalavimų atsakymas;

16.5. Marijampolės PN administracija, pakartotinai išnagrinėjusi Pareiškėjo 2018-03-29 skundą, atsakymą pateikė 2018-05-28 raštu Nr. 20/07-687, kuriame Pareiškėjui paaiškino: „[...] turėjote teisę parėjus į anksčiau minėtą [...] nuteistųjų būrį, parašyti prašymą dėl papildomo apsiprekinimo savo būrio Socialinės rehabilitacijos skyriaus specialistui išdėstant visas minėtas aplinkybes ir tikrai būtumėte gavę galimybę apsiprekinėti. Tačiau to nepadarėte. [...]“

Pažymėtina, jog, Seimo kontrolieriaus manymu, toks papildomų prašymų reikalavimas yra perteklinis, nes, kaip jau nurodyta šios pažymos 16.2 punkte, Pareiškėjas į Marijampolės PN administraciją su prašymais kreipėsi net du kartus, o 2018-03-29 prašyme aiškiai nurodė, jog užpildė prašymo apsipirkti formą ir tai, kad, grįžtant į lokalinį sektorių, bus vedamas pro parduotuvės patalpą (šios pažymos 5 punktas);

16.6. Pareiškėjas, 2018-05-28 raštu Nr. 20/07-68 gavęs Marijampolės PN administracijos atsakymą, 2018-06-04 pakartotinai kreipėsi į KD su skundu (KD registruotas 2018-06-06, rašto Nr. 2G-1894). KD, išnagrinėjęs papildomą Pareiškėjo skundą, 2018-07-02 raštu Nr. 2S-2074 pateikė atsakymą, informuodamas: „[...] pažymime, kad, Marijampolės PN administracijos teigimu, Jūsų užregistruoto prašymo blanko nebuvo, todėl Jums nebuvo sudaryta galimybė apsipirkti įstaigoje esančioje parduotuvėje. [...] išanalizavus su Jūsų skunde nurodytomis aplinkybėmis susijusią dokumentinę medžiagą, nenustatyta faktinių aplinkybių, įrodančių, jog Marijampolės PN administracijai pateikėte prašymą dėl galimybės apsipirkti įstaigoje esančioje parduotuvėje. [...]“

17. Šios nustatytos aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjas Marijampolės PN administracijai 2018-03-29 pateikė net du prašymus dėl leidimo apsipirkti parduotuvėje; abu prašymai nebuvo patenkinti ir gražinti Pareiškėjui (šios pažymos 4 ir 5 punktai), Marijampolės PN administracijai Pareiškėjas 2018-03-29 taip pat pateikė skundą, kurį Marijampolės PN

administracija išnagrinėjo, tačiau pateikė asmeniui neišsamų atsakymą, ką atlikęs tyrimą pripažino KD bei Seimo kontrolierius (šios pažymos 16.4 punktas). Dėl šių aplinkybių Pareiškėjas du kartus kreipėsi į KD, prašydamas išsiaiškinti susidariusią situaciją (šios pažymos 16.4 ir 16.6 punktai).

Pažymėtina, jog Marijampolės PN, pakartotinai išnagrinėjusi Pareiškėjo 2018-03-29 skundą, pateikė atsakymą, kuriame pranešė, jog Pareiškėjas turėjo teisę parašyti prašymą dėl papildomo apsipirkimo.

18. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, darytina išvada, jog Marijampolės PN pareigūnai Pareiškėjui pateikė biurokratinį atsakymą į jo 2018-03-29 skundą, užuot sprendę klausimą dėl apsipirkimo iš esmės, nepagrįstai reikalavo papildomų prašymų (šios pažymos 16.5 punktas), nors Pareiškėjas ir taip pateikė net du prašymus, adresuotus Marijampolės PN administracijai (šios pažymos 4 ir 5 punktai). Toks Marijampolės PN pareigūnų neveikimas, kai, nesprenžiant klausimo dėl Pareiškėjo galimybės apsipirkti iš esmės, buvo laikomasi nepagrįstų formalumų, laikytinas biurokratizmu (šios pažymos 10 punktas), todėl Skundas dėl galimai netinkamai išnagrinėto Pareiškėjo 2018-03-29 skundo ***pripažintinas pagrįstu***.

Pažymėtina ir tai, kad siūlant Pareiškėjui prašymus tuo pačiu klausimu teikti kelis kartus (adresuojant skirtingų skyrių / padalinių pareigūnams) yra didinama ir biurokratinė našta pareigūnams, nesivadovaujama efektyvumo principu (šios pažymos 9 punktas), todėl rekomenduotina Marijampolės PN direktoriui organizuoti darbą taip, kad tiek pareigūnams, tiek ir nuteistiesiems būtų mažinama biurokratizmo našta, kai priimant ir įgyvendinant sprendimus, rezultatų būtų siekiama kuo mažesnėmis sąnaudomis.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo 2018-03-29 skundą, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Marijampolės PN rekomenduoja: organizuoti darbą taip, kad tiek pareigūnams, tiek ir nuteistiesiems būtų mažinama biurokratizmo našta, kai priimant ir įgyvendinant sprendimus, rezultatų būtų siekiama kuo mažesnėmis sąnaudomis.

21. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas